



Damiaan De Schrijver og Matthias de Koning, i Warm, av tg STAN. Foto: Irmgart Merten

En perle

TgSTAN gjester, sammen med Maatschappij Discordia, Fossefestivalen med Warm/Varmt av Jon Fosse. På Scene 3 på Det Norske Teatret blir det det lunt studiateater. Det er nedstrippa og enkelt, men svært presist. Det er både vemod, sorg og trøst, men også varm og fornøylig humor.



Tekst:

Elin Lindberg



TgSTANs stil passer perfekt til Jon Fosses tekster. Det lette, men presise spillet som ikke er psykologiserende, får fram



TgSTANs stil passer perfekt til Jon Fosses tekster. Det lette, men presise spillet som ikke er psykologiserende, får fram

nyanserikdommen i den enkle teksten. Jeg er støl i ansiktsmuskulene etter at den forholdsvis korte forestillinga er ferdig – jeg har sittet og smilt bredt hele tida. Det er massevis av humor i Fosses tekster, men det er ikke så ofte den får spille med i oppsetningene av tekstene. Det var den mørke, lunt boblende humoren som gjorde meg til Fosse-fan umiddelbart da jeg leste «Og no kan hunden komme» for første gang for mange år siden.

Men alt er ikke bare gøy

Tida går. Vi blir alle eldre. Skuespillerne i tgSTAN også. Det gjør at nettopp denne teksten kler dem så godt akkurat nå – dette skal jeg komme tilbake til. Kompaniet har spilt i Norge mange ganger de siste ti-årene. De samarbeidet tett med Svein Åge Birkeland og Bergen Internasjonale Teater (BIT) i en årrekke og da Kristian Seltun var teatersjef på Black Box Teater, ble de ofte invitert dit. Han inviterte dem også til Nationaltheatret etter at han hadde blitt sjef der. De gjestet hovedscenen der med *Poquelin II* i fjor. Arbeidet til tgSTAN er nok ganske godt kjent i Norge, men jeg skal likevel nevne litt om den tradisjonen de står i. Det kan kanskje virke som om det er linker tilbake til startstedet til tgSTAN i det helt nye og unge teateret. Mer om det, først må jeg skrive om *Warm/Varmt*.

Ja, det er varmt

Scene 3 er blitt et studio. Midt på scenegolvet står to enkle bord. De står på noe som ser ut som lodd – kanskje for at de skal bli passe høye? Tre lyspærer henger lavt i rommet. På bordet er det smårekvisitter – noen pinner, vannglass, vannflasker, notatpapirer og manus. Det er lett jazz i bakgrunnen. Skuespillerne Damiaan De Schrijver, Matthias de Koning og Annette Kouwenhoven sitter eller rusler rundt på scenen. Stemninga er lun og trivelig. Publikum er på plass, lyset i salen går ned. Skuespillerne småsnakker seg imellom på flamsk. De ser opp på lyskasterne, de ser litt på oss, litt rundt seg. De samler oppmerksomheten rundt seg selv. Enkelt og elegant. Vi er klare alle sammen. Vel – først må skuespillerne tømme lommene sine for mobiltelefoner, småting, lommebok og lommerusk. Alt legges på bordet. Så er vi klare.

WARM

av Jon Fosse

Oversettelse Maaïke van Rijn

Av og med Damiaan De Schrijver, Matthias de Koning, Annette Kouwenhoven
Produsert av STAN og Discordia

Det Norske Teatret,
Scene 3, fredag 8. og
lørdag 9. september 2023



JUL 93

Annette Kouwenhoven, Damiaan De Schrijver og Matthias de Koning. Foto: Imgart Merten

Klar tekst

I *Varmt* møtes tre karakterer – den ene mannen, den andre mannen og kvinnen – på ei kai. Det er lenge siden de så hverandre sist. Kjenner de egentlig hverandre. Hva slags relasjoner har de hatt? Når var det de møttes første gang? Var det her? På denne kaia? De er ikke sikre. Det er de to mennene – Damiaan De Schrijver, Matthias de Koning – som starter. De står på hver sin side av scenen og snakker sammen. Annette Kouwenhoven står i midten og følger med i manus. Hun er en slags sufflør, eller observatør, eller en scenisk støtte. Denne funksjonen bytter de på å ha etter som stykket skrider fram. Skuespillerne i *tgSTAN* er kjente for å ha et svært bevisst forhold til teksten de framfører. Så også her. Det er så enkelt og ujalet, så uten ytre geberder og indre psykologisering. Men de arbeider med en følsomhet for språket og for de mange tolkningsmulighetene denne typiske Fosse-teksten har, med sine repetisjoner og minimalisme.

Tida som har gått

Tida som har gått



JUL 93

Annette Kouwenhoven. Foto: Imgard Merten

Relasjonene mellom de tre karakterene er i spill. Men alt er åpent. De har barn. Kanskje har de barn sammen? Hvem har vært sammen med hvem? Hvor møttes de og hvor er de nå? Men det var sommer. Det var en varm sommerdag. Hun ville bade. Det ville ikke mennene. Hun hadde hatt på seg en svart badedrakt. Mennene hadde syntes hun så lekker ut i den svarte badedrakten. Men hvilke forbindelser hadde de da de møttes sist. De husker ikke. Det er så lenge siden. Det er her den reelle alderen til skuespillerne spiller inn. De har et langt liv bak seg. Spillet oppleves rørende for oss som ser på. Det er dypt menneskelig. Det er et møte mellom mennesker som kanskje har hatt en varm relasjon for lenge siden. De møtes etter at mye vann har rent ut i havet. Ord og minner har gått tapt. Tida som har gått, tida som ligger mellom, er som et stort, mørkt og mykt hull. Om alle disse årene mellom vet vi ingenting.

Kaia – et grenseland

Disse skuespillerne er kjente for sin gode timing. Det er timingen som er med på å få humoren så godt fram i replikkvekslinga. De parerer tett og effektivt, samtidig som de lar teksten leve og skape et mangfold av fortolkingsmuligheter. Ja, det er mye lun humor her, men det ligger også et stort vemod i at tida er gått. Og hvor er de nå? De er ikke helt sikre, sier de, men det er noen realiteter her som de ikke nevner eksplisitt i teksten, men som klinger med i Fosse-universet. For latteren er der, lun og fin. Varmen er der. Minnene om den fine, fine sommerdagen for så lenge siden. Et smykke i minnet. Men de står på ei kai – et grenseland mellom jord og hav, og kanskje mellom liv og død. Det store havet er der ute. Og døden. Som alltid hos Fosse er den der. Mørket er der. Det legger seg over minnet deres. De husker ikke. Var det slik eller sånn? Hvem er vi? Til slutt klinger det både i Sartre og Beckett når vi får replikkene:

Må vi være her?

Vi må være her.

Skuespillerens teater

Det er skuespilleren som er i sentrum av tgSTANs arbeid. Skuespilleren som menneske, skaper og sosialt bevisst aktør.

De har helt siden starten i 1989 vært opptatt av det skuespillerorienterte og det udogmatiske. Det er kanskje kjent for de fleste, men til og med navnet på kompaniet gjenspeiler det udogmatiske – S(top) T(hinking) A(bout) N(ames). De har en sterk bevissthet rundt rommet de spiller i og en årvåkenhet overfor publikum som er prisverdig. Under *Warm/Varmt* var det, for eksempel, en publikummer som forlot salen for så å komme tilbake en stund etterpå. Det er en handling som skjer i scenerommet, og skuespillerne tar det inn uten å gjøre mye av det, men de understreker at vi er i en teaterhendelse sammen.

Det er nettopp skuespilleren som sosialt bevisst aktør som også har vært kompaniets varemerke gjennom mange år. De har for eksempel skapt verk som har kommentert situasjonen i Palestina (*The Tangible*). Nå dukker det opp helt nye og ferske teaterprosjekter som kanskje har et visst slektskap med arbeidet til tgSTAN. Det er skuespillerinitierte prosjekter som absolutt har et sosialt engasjement som for eksempel sykt.domain med *Sorte gutter gråter ikke*. Det er lovende for en videreføring av det skuespillerdrevne teateret.

(Publisert 09.09.2023)